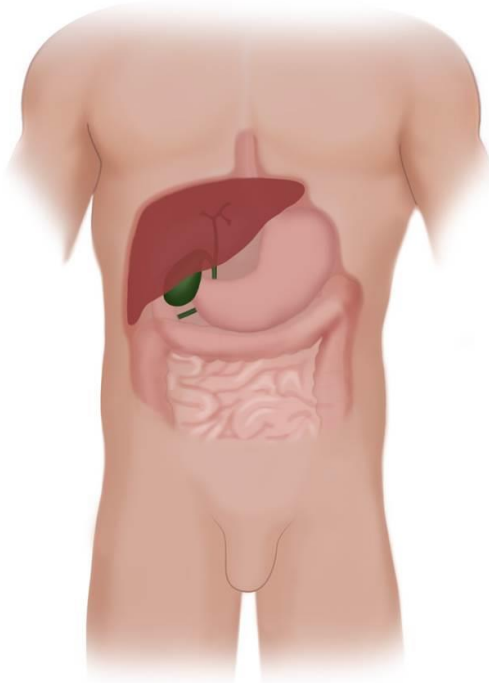

Gallsten

Information inför operation av gallsten

Cario
Gastro Center
Skåne

Allmänt

I levern produceras galla som rinner ut i gallgångarna. När man är fastande, samlas gallan i gallblåsan. När man äter, tömmer gallblåsan ut galla som rinner via gallgångarna till tolvfingertarmen där gallan hjälper till att sönderdela fett i maten så att tarmen kan ta upp dessa näringsämnen.

I gallblåsan kan det bildas gallstenar.

Symtom

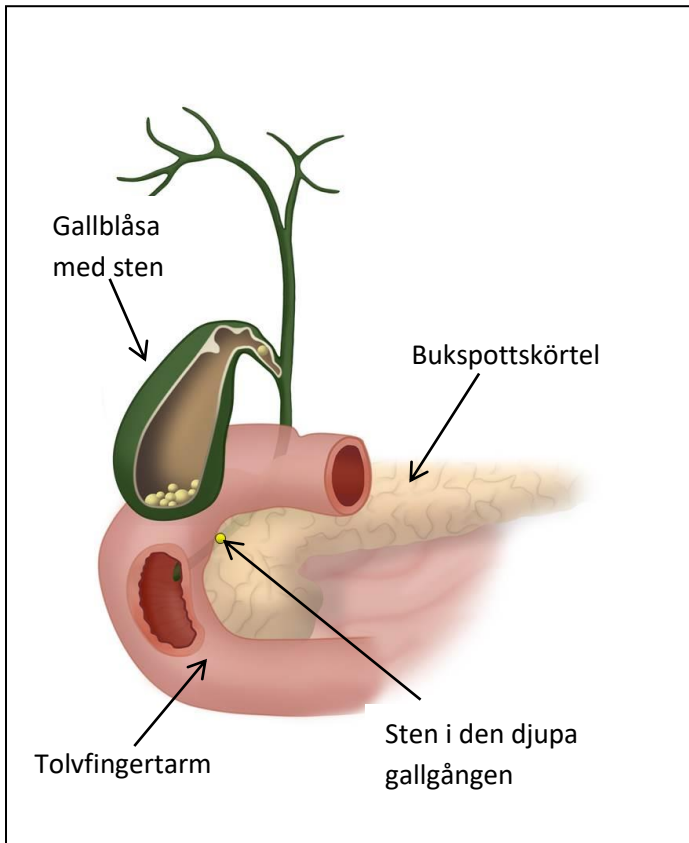
Många personer har gallsten utan att känna några obehag eller besvär och då behöver man inte opereras.

Ett gallstensanfall kan uppstå efter födointag då gallan pressas ut ur gallblåsan och en gallsten fastnar i gallblåsans utlopp.

Smärtan är lokaliserad upp till höger i buken, ibland med utstrålning mot ryggen. Den kan pågå från några minuter till flera timmar, ofta i kombination med illamående och kräkning. Mellan anfällen är man vanligtvis besvärsfri. Besvär som varar i flera dagar, kombinerat med feber tyder vanligen på att det uppstått en inflammation i gallblåsan. I dylika fall kan man behöva söka sjukvård akut.

Vanliga födoämnen som utlöser besvären kan vara fet mat, stekt mat, ägg, gröna äpplen, paprika, gurka med mera.

En sten från gallblåsan kan i sällsynta fall trilla ut i den djupa gallgången och orsaka stopp av gallflödet ut i tarmen. Man kan då få hög feber och frossa. En dylik sten kan också orsaka inflammation i bukspottskörteln. Dessa tillstånd kräver akutvård på sjukhus.

Egenbehandling

Undvik mat som du vet kan utlösa anfällen (se ovan). Vid anfall kan man ta antiinflammatorisk smärtstillande medicin av typ Ibuprofen (Ipren) och Diklofenak (Voltaren). Morfinpreparat av typ Spasmofen bör i görligaste mån undvikas.

Hur ställs diagnosen?

Vanligtvis utförs en ultraljudsundersökning av lever, gallblåsa och gallgångar för att konstatera om det finns sten i gallblåsan. I mer sällsynta fall görs datortomografi eller magnetröntgen.

Behandling

Sten i gallblåsan försvinner inte av sig själv. Över tid finns en tendens att det bildas fler stenar och befintliga stenar kan tillväxa i storlek.

Eftersom man kan ha gallsten utan att dessa ger några besvär kommer Din läkare, med ledning av dina symtom, göra en bedömning huruvida just dina stenar kan förklara dina besvär.

Vid symtomgivande gallstenssjukdom är operation enda alternativet.

Operation

Vid operation av gallsten, tas alltid gallblåsan med alla stenar bort. Många patienter undrar om man inte bara kan ta bort stenarna och lämna kvar gallblåsan. Sådana försök har gjorts långt tillbaka i tiden, vilket resulterade till att det bildades nya stenar i gallblåsan. Detta är således inget alternativ.

Kan man leva utan gallblåsa?

Man klarar sig utmärkt utan gallblåsa. Gallan som produceras i levern kommer att rinna ut genom de djupa gallgångarna till tolvfingertarmen, utan några negativa effekter på näringsupptag eller dylikt. Den reservoarfunktion gallblåsan haft kommer delvis att övertas av de djupa gallvägarna.

Duscha inför operation

De flesta infektioner uppkommer av den egna bakteriefloran. För att minska risken köper du Descutan® eller Hibiscrub® på apotek. Följ instruktionen hur du använder dessa.

Titthåls operation (Laparoskopi)

Under ingreppet är du helt sövd. Operationen utförs genom fyra små snitt i huden, genom vilka det införs små rör in i buken.

Bukhålan hålls utspänd av koldioxid för att man skall kunna se organen i buken. Nedom naveln införs titthålskameran och genom de övriga rören införs instrument för att utföra själva ingreppet. Under operationen kommer dina gallgångar att röntgas för att utesluta att det trillat ut sten från din gallblåsa. Gallblåsan opereras loss och tas ut genom snittet nedom naveln.

Sten som trillat ut i de djupa gallgångarna är mycket ovanligt och påträffas vid enstaka procent av alla galloperationer. Dessa stenar kan inte åtgärdas vid operationen på Gastro Center. Om man vid din operation hittar sådana stenar, får dessa åtgärdas efter operationen med hjälp av en gastroskopi-liknande procedur, då stenarna tas ut från gallvägarna via magsäck och tolvfingertarm.

I mycket sällsynta fall kan gallblåsan inte opereras bort med titthåls teknik. Detta kan vara fallet efter en svår inflammation av gallblåsan. I dessa fall kan man behöva slutföra operationen genom ett snitt under höger revbensbåge.

Bra att sluta röka

Om man röker är vinsterna många med att sluta inför en operation. Risken för sårinfektion är större hos rökare. Ett rökstopp minst 2 veckor före operationen är önskvärt.

Viktnedgång

Om man är överviktig (BMI>30) ökar riskerna vid operation och dessutom kan utförandet av själva operationen försvåras. En viktnedgång kan därför vara motiverad och påskyndar också din återhämtning.

Efter operation

När man vaknar upp efter operationen har man måttliga smärtor i buken. Ibland har man smärtor i axlarna, vilket kan vara ett resultat att buken varit uppblåst av koldioxid under ingreppet. Dessa smärtor brukar ge med sig under första dygnet efter operationen. Man kan känna sig lite spänd och svullen i buken under de närmaste dagarna efter operation. Dessutom har man känningar från såren i hud och bukvägg. Besvären från buken minskar dag för dag.

Hemgång

Normalt kommer du hem samma dag som du blivit opererad. I sällsynta fall kan du behöva stanna en natt på Gastro Center och gå hem på morgonen efter operation. Du får själv inte köra bil hem !

Smärtstillande läkemedel

Före operation kommer du att få flera läkemedel som skall minska smärta och illamående efter operationen.

Den dag du blivit opererad kan man ta paracetamol (Alvedon/Panodil). Från första dagen efter operation kan det vara bra att kombinera paracetamol med eventuellt tillägg av ibuprofen (Ibumetin/Ipren), om man ej är allergisk, som också finns att köpa receptfritt. Man kan tex ta 2 st paracetamol 500 mg och 1 st ibuprofen 400 mg, 3 gånger dagligen.

Dusch och bad

Du får gärna duscha redan dagen efter operationen, men vänta minst två veckor med att bada. Huden ska då vara helt läkt.

Egenvård efter operation

Det är viktigt att du rör på dig så mycket som möjligt. Det minskar risken för komplikationer. Inga särskilda begränsningar finns när det gäller lyft och fysisk aktivitet, men undvik aktiviteter som gör ont.

Såren kan antingen vara förslutna med en tråd som upplöses av sig själv eller med metallklamrar eller bara tejpad. Om du fått metallklamrar skall dessa tas bort efter 10-12 dagar. Fråga gärna före hemgång vad som gäller för dig! Alla såren är försedda med sårförband som man kan duscha med. Undvik bad innan såren är helt läkta. Du får med dig extra förband hem att byta med om de lossnar. Du kan ta bort dem helt efter 10-12 dagar.

Första året efter operationen är det klokt att skydda ärren mot solljus för att de inte ska bli röda och fula.

Komplikationer

En viss svullnad och blåmärken invid såren kan förekomma och är ofarligt. Om förbanden blir genomblödda, så byt dem.

Sårinfektioner kan förekomma men är ovanliga.

Sjukskrivning

Har man ett icke fysiskt ansträngande arbete räcker det ofta att stanna hemma någon dag. Man har rätt att vara hemma en vecka utan läkarintyg. Vid tyngre arbete kan det krävas längre sjukskrivning. Rådgör med din läkare.

Kvalitets register – Gallriks®

Galloperationer vid alla svenska sjukhus och privata kliniker registreras i ett nationellt dataregister. Syftet är att höja kvaliteten på behandlingarna.

Varje år analyseras de data som samlats in.

Registreringen är för varje patient helt frivillig. Om Du inte vill att din operation kvalitets registreras, meddelar du din läkare.

Har du några frågor

Om du har ytterligare frågor eller funderingar är du välkommen att vända dig till Gastro Center Skåne måndag – fredag på telefon 046 – 335450 eller via 1177.

Text

Överläkare Dan Sevonius

Illustrationer

www.johanliljeros.com

Lund, november 2022